

Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Çalışmaları

Bahar 2021

I. Güvenlik Kavramı, Stratejik Çalışmalar

Güvenlik Kavramı

- **Arnold Wolfers (1952):**

- Objektif ve sübjektif tanım

“Güvenlik **objektif** anlamda, **kazanılmış değerlere** yönelik **tehdidin yokluğu** anlamına gelir.”

“Güvenlik **sübjektif** anlamda, **kazanılmış değerlere** yönelik **tehdidin varlığına dair korkunun yokluğu** anlamına gelir.”

- Negatif olarak tanımlanma
- Mutlak olarak elde edilememe → güvenlik ikilemi (J. Herz, 1950)

- **Kavramın temel unsurları:**

- Referans nesnesi
- Tehdidin kaynağı ve niteliği
- Güvenliği sağlayan özne ve yöntemler

Güvenlik Kavramı

Türkçesi: **güvenlik** -> **güven**

- **TDK (1944)** : Tehlikede bulunmama hali, emniyet
- **TDK (2016)**: Toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet

Eskiden -> Emniyet (Ar.)

- Emniyetin TDK'daki ikinci anlamı: güvenme, itimad etme, inanma

أمن (*emn*)

إئتمان, أمين, إيمان, امن ب

Kavramın Türkçe ve Arapça kökeninde **güvenmek ve inanmak** var

Fransızca (*sûreté*) ve Almanca (*Sicherheit*) karşılıklarında da benzer anlamlar bulmak mümkün

Güvenlik Kavramı

İngilizcesi: **security**

- Latince kökeni: **se + cura**
 - dertsiz/tasasız/huzurlu olma
 - umursamaz/dikkatsiz olma
- Kavramın Latince kökeni Roma İmp. döneminde **insanlar/bireyler için** kullanılmaktaydı ve **içsel/ruhsal bir durumu** tanımlıyordu. İngilizcede 18. yüzyıla kadar bu anlamlarıyla kullanılmaya devam ediyor.
- **Kavram, Avrupa'da 17. yüzyılın ortasından, Fransız Devrimine kadar,** birey, grup ve devletler için kullanılan çoğulcu bir niteliğe sahip oldu.
 - ✓ 18. yy liberal aydınlanma düşüncesinde bireylerin **bedenleri ile mülklerinin** ani ve şiddetli saldırılardan uzak olması anlamında kullanılıyor (ör. A. Smith). Sosyal güvenlik fikrinden bahsedilenler de var (ör. Condorcet, Leibinz). Hâlâ **bireysel bir değer** olarak kabul edilmekle birlikte, artık içsel bir durum olarak kabul edilmemiş, **kolektif olarak elde edilebileceği** fikri benimsenmişti.
 - ✓ Almanya'da 18. yydan beri devletin dış askeri saldırılara karşı güvenliğinden bahsediliyor (ör. Herder)
- Fransız Devrimi sonrasında, Napolyon Savaşlarıyla birlikte **modern anlamına** kavuşuyor. **Devletle** ilintilendiriliyor ve **askerî-diplomatik yollarla elde edilebileceği** düşünülüyor.

Güvenlik Kavramı

Uluslararası İlişkilerde Güvenlik

- İki savaş arası dönemde: **kolektif güvenlik** ve **uluslararası güvenlik** kavramları
- **MC Şartı**: "In order to promote international co-operation and to achieve international peace and security..."
- İkinci Dünya Savaşı ve sonrasında (ABD'de): **ulusal güvenlik** kavramı

Ulusal Güvenlik

- Savunma (*defence*) , ulusal çıkar (*national interest*) -> ulusal güvenlik (*national security*)
- 2. Dünya Savaşının yol açtığı dönüşümler:
 - Silahlı kuvvetlerin yönetiminin merkezîleşmesi
 - Sivil-askerî kurumlar arası bağların güçlenmesi
- «Ulusal güvenlik» kavramı bu dönüşümleri yansıtıyor.
- Güvenlik kavramının bu işlevi kazanması -> **sosyal güvenlik** kavramının etkisi -> iki savaş arası dönemde *New Deal* politikaları (Neocleous, 2012)

Ulusal Güvenlik

Ulusal güvenlik kavramının avantajları:

- Kapsayıcı ve sivil karakter
- Savunma sektörü ile sivil kurumlar arasında eşgüdüm sağlama ve bağ kurma potansiyeli
- Günlük yaşam kültürü ile ulusal çıkarların savunmasını birleştirme işlevi

Böylece, ulusal güvenlik, II. Dünya Savaşı sırasında devletin iç ve dış çıkarları arasındaki **geleneksel ayrımı** ortadan kaldırmak ve günlük yaşam kültürü ile ulusal çıkarların savunmasını birleştirmek için tasarlanmış bir **düşünce, doktrin, kurum** olarak karşımıza çıkıyor (McSweeney, 2004). Bu önemini Soğuk Savaş sırasında da koruyor.

Ulusal Güvenlik Kavramının Kurumsallaşması

ABD

- National Security Act (1947):
 - Savunma Bakanlığı (DoD)
 - Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC), Ulusal Güvenlik Danışmanı (1953)
 - Merkezi Haberalma Teşkilatı (CIA)

Türkiye

- 1947 sonrası yeniden yapılanma: **Milli Savunma Bakanlığı** (1947) ve **Milli Savunma Yüksek Kurulu** (1949). 1952 sonrası NATO'ya uyum süreci hızlanıyor: **Milli Savunma Akademisi** (1954)
- 1960'lara kadar «milli müdafaa/savunma/seferberlik», «vatan/memleket emniyeti» gibi kavramlar yaygın. «Milli güvenlik» kavramının ilk kullanımı askeri çevreler arasında 1950'lerde -> topyekun savaşla ilişkilendirilerek.
- «Milli güvenlik» kavramının kurumsallaşması görece geç bir dönemde ve farklı bir işlev dahilinde oluyor:
 - > 1961: Milli Savunma Yüksek Kurulu -> **Milli Güvenlik Kurulu**
 - > 1964: Milli Savunma Akademisi -> **Milli Güvenlik Akademisi**
 - > 1965: Milli Emniyet Hizmeti Riyaseti (MAH) -> **Milli İstihbarat Teşkilatı**

Merkez-çevre farkı

Ulusal Güvenlik Kavramı

- **Referans nesnesi:**

Devlet (fiziksel tabanı, kurumsal bütünlüğü, ideolojisi).

- **Tehdidin kaynağı ve niteliği:**

Dış güçler ve onların içerideki işbirlikçileri; **askerî** ve ideolojik.

- **Güvenliği sağlayan özne ve yöntemler:**

Devlet; **askerî gücü artırma** ve milli birliği sağlama.

(merkez-çevre farkı -> ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejileri)

(M.Neocleous: sosyal güvenlik x ulusal güvenlik)

Güvenlik Çalışmaları

- İkinci Dünya Savaşı sonrası ABD'de gelişiyor
- **Geniş ve interdisipliner** bir akademik bilgi tabanıyla desteklenen, **politika odaklı** bilgi üretmeyi hedefleyen **sivil** bir bilim dalı
- Başlarda, “**stratejik çalışmalar**” veya “**ulusal güvenlik çalışmaları**” olarak adlandırılıyor.
- Önceden sadece askerî uzmanlık meseleleri olarak kabul edilip, asker kökenli uzmanlar tarafından kafa yorulan meseleler, artık sivil kökenli, düşünce kuruluşları ve üniversite temelli bilim insanları tarafından çalışılıyor.
- Neden «askerî» bir alanda «sivil» bir bilim dalına ihtiyaç var?
 - Nükleer silahlar
 - Soğuk Savaş
- Alanın ortaya çıktığı ilk on yıl (1945-1955), güvenlik kavramı **geniş çerçevede** ele alınıyor ve meselenin **askerî olmayan boyutlarıyla** da ilgileniliyordu.

Stratejik Çalışmaların Altın Çağı (1955-1965)

- Güvenliğin **askerî boyutu** üzerine **kuramsal ve politika odaklı** bilgi üretimi
- 1954 Kitlelesel Karşılık Stratejisinin etkisi
- "**Stratejik Çalışmalar**" adının yaygınlaşması: Şiddet veya şiddet araçlarının siyasi birimler tarafından, diğer siyasi birimlere karşı çıkarlarının savunulması için kullanılması veya kullanma tehdidinin incelendiği alan.
- Strateji: Politikanın amaçlarının gerçekleştirilmesi için askerî imkânların dağıtımı ve uygulaması sanatı (L. Hart)
- Stratejik çalışmaların temel özellikleri:
 - ✓ **Realist** uluslararası siyaset anlayışı
 - ✓ **Düşünce kuruluşu** (*think-tank*) temelli (RAND, IISS, Hudson, CSIS)
 - ✓ **İnterdisipliner** (T. Schelling, G. Snyder, H. Kissinger, B. Brodie, W. Kaufmann, A. Wohlstetter, H. Kahn)
 - ✓ **Niceliksel** yöntemler

Stratejik Çalışmaların Altın Çağı (1955-1965)

- **Caydırıcılık Kuramı (B. Brodie)**

Caydırıcılık, en genel anlamda, karşı tarafı olası bir davranıştan vazgeçirmek için tehdit ve vaat gibi mekanizmaların bilinçli olarak kullanılmasına yönelik stratejidir.

Genel-dolaysız, genişletilmiş, asgari-azami, karşılıklı caydırıcılık

Tırmanma, ilk/ikinci vuruş kapasitesi, karşılıklı kesin yıkım

- **Oyun Kuramı**

Devletler arasındaki **pazarlık ve çatışmayı** analiz etmeye çalışır. Tarafların kazanç ve kayıplarını matematiksel değerlere indirgeyerek, **olası sonuç ve alternatif tercihleri** bir **matris** üzerinde göstermeye çalışır.

Değişken toplamlı, **iki kişili** oyunlar:

tavuk oyunu (*chicken's game*) -> 1962 Küba Füzelere Bunalımı

mahkum ikilemi (*prisoner's dilemma*) -> silahlanma yarışı

- **Savunma Planlaması Ekonomisi (sistem analizi)**

Stratejik Çalışmalarda Duraklama ve Kurumsallaşma (1965-1980)

- Duraklamanın nedenleri
 - Caydırıcılık kuramının çıkmazları
Değişken toplamlı, çok kişili oyunlar
Karar verme kuramları ve rasyonalizm tartışmaları
ex-ante ex-post ikilemi
 - Vietnam Savaşı
 - Yumuşama
- Üniversite temelli kurumsallaşma
 - **Uluslararası İlişkilerin alt-disiplini** haline geliyor
 - **Johns Hopkins, Columbia, Harvard** Üniversitelerindeki enstitü ve merkezler
 - **International Security** (1976), **Journal of Security Studies** (1978), **Journal of Strategic Studies** (1978)
- Düşünce Kuruluşlarının Dönüşümü

Stratejik Çalışmalarda Yeniden Canlanma (1980-1989)

- Soğuk Savaşın yeniden alevlenmesi (SSCB'nin Afganistan'ı işgali, Avrupa'ya Orta Erimli Füzeler yerleştirilmesi, Stratejik Savunma Girişimi)
- Nükleer strateji ve caydırıcılık konularına ilginin yeniden artması
- Konvansiyonel caydırıcılık, istihbarat çalışmaları önem kazanıyor
- Gene de disiplinde eski kurumsal ve kuramsal dinamizm sağlanamıyor